

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра державного будівництва

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Актуальні проблеми муніципального права»
(варіативна)

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2024

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень третій (доктор філософії)

Розробники:

Лялюк О.Ю., завідувач кафедри, к.ю.н., доцент;
Серьогіна Світлана Григорівна, д.ю.н., професор;
Стещенко Тетяна Віталіївна, доц., к.ю.н., доцент;
Муртіщева Аліна Олександрівна, к.ю.н., асистент;
Фролов Олександр Олександрович, доц., к.ю.н., доцент.

Затверджено на засіданні кафедри державного будівництва
протокол № 20 від 16 червня 2020 р.

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри державного будівництва
(протокол № 7 від 03.12.2024 р.)

Завідувач кафедри к.ю.н., доц. Лялюк О.Ю.

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни	9
3. Зміст програми навчальної дисципліни	10
«Актуальні проблеми конституційного права»	10
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	23
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	23
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	24
4.3. Освітні технології та методи навчання	25
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	25
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	27
Додаток 1	36
Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни	36
Додаток 2.....	40
Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей	40
Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями у програмі навчальної дисципліни	44

1. Вступ

1. Цілі та завдання навчальної дисципліни.

Ціллю навчальної дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права» є формування цілісного уявлення про сучасну систему теоретичних і прикладних знань щодо актуальних проблем муніципального права та місцевого самоврядування.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є:

- надання теоретичних і прикладних знань про найважливіші муніципально-правові інститути, явища та процеси;
- поглиблення і систематизація доктринальних знань та використання отриманих наукових результатів у сфері правового регулювання муніципального права;
- використання теоретико-методологічних, правових та інституційних засад муніципального права;
- розуміння організаційно-правових, територіальних аспектів модернізації адміністративно-територіальної реформи;
- засвоєння сучасних теорій місцевого самоврядування;
- виявлення актуальних проблем сучасного муніципалізму та муніципальної дійсності в Україні та державах-членах ЄС;
- створення передумов для формування у здобувачів муніципальної культури та муніципальної правосвідомості;
- набуття навичок та знань щодо Європейського досвіду модернізації адміністративно-територіального устрою.

2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:

а) навчальна дисципліна «Актуальні проблеми муніципального права» належить до циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за вибором аспіранта;

б) при вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з наступних дисциплін – теорії права, історії держави і права України, історії держави і права зарубіжних країн, державного (конституційного) права зарубіжних країн, адміністративного права, конституційного права України, державного будівництва і місцевого самоврядування, міжнародного права, права ЄС.

3. Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформованих в результаті освоєння навчальної дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права»:

ПК – 1 Здатність розуміти сутність, роль і місце інституту місцевого самоврядування в сучасній демократичній державі.

ПК – 2 Здатність аналізувати сучасні наукові підходи до змісту і структури муніципального права.

ПК – 3 Знання основних сучасних тенденцій формування системи джерел муніципального права

ПК – 4 Уміння орієнтуватися у муніципальних системах світу, визначати їх переваги та недоліки.

ПК – 5 Уміння орієнтуватися в системі міжнародно-правових стандартів місцевого самоврядування, визначати основні проблеми їх імплементації в Україні.

ПК – 6 Знання вітчизняного механізму правового забезпечення партисипативної демократії у системі місцевого самоврядування.

ПК – 7 Уміння аналізувати концептуальні та прикладні проблеми функціонування муніципальної виборчої системи в Україні.

ПК – 8 Здатність критично аналізувати національне муніципальне виборче законодавство.

ПК – 9 Уміння визначати систему основних муніципальних прав і свободи людини і громадянина.

ПК – 10 Здатність аналізувати основні концептуальні підходи до визначення поняття і трактування змісту системно-структурної організації місцевого самоврядування.

ПК – 11 Уміння визначати критерії побудови оптимальної структури органів місцевого самоврядування.

ПК – 12 Здатність визначати прикладні проблеми розподілу обов'язків між представницькими і виконавчими органами місцевого самоврядування.

ПК – 13 Навички логічного, критичного і системного аналізу практики взаємодії представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування в Україні.

ПК – 14 Вміння моделювання ефективних форм і методів діяльності органів місцевого самоврядування.

ПК – 15 Уміння визначати проблемні питання взаємовідносин органів державного влади і місцевого самоврядування у вітчизняному законодавстві та юридичній практиці.

ПК – 16 Уміння визначати проблеми правової регламентації статусу виборних посадових осіб місцевого самоврядування.

ПК – 17 Знання основних особливостей та проблем територіального і адміністративно-територіального устрою України.

ПК – 18 Навички аналізу функціонально-компетенційної специфіки діяльності органів місцевого самоврядування.

ПК – 19 Здатність визначати питання місцевого значення як критерію предметної підвідомчості суб'єктів місцевого самоврядування.

ПК – 20 Навички з підготовки проектів основних локальних нормативних актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

ПК – 21 Здатність використовувати порівняльно-правові підходи при аналізі муніципальних явищ і процесів.

ПК – 22 Здатність розв'язувати практичні проблеми, що виникають при реалізації права на місцеве самоврядуванням та надавати пропозиції по їх вирішенню.

ПК – 23 Навички консультування з питань застосування муніципального законодавства України.

Експлікація загальних і професійних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1)

4. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти

У результаті освоєння навчальної дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права» здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасних муніципально-правових доктрин.

РНС НД – 1.2. Вміння аналізувати феномен та проблеми сучасного муніципалізму.

РНС НД – 1.3. Демонструвати знання міжнародних стандартів у сфері місцевого самоврядування.

РНС НД – 1.4. Вміти презентувати результати власних досліджень стосовно відповідності норм муніципального права України міжнародно-правовим стандартам у сфері місцевого самоврядування.

РНС НД – 1.5. Розкрити механізм легітимації місцевого самоврядування в межах муніципальних виборчих процедур.

РНС НД – 1.6. Вміти застосовувати логічний, критичний і системний аналіз при тлумаченні європейських муніципально-правових процесів.

РНС НД – 1.7. Знати інститути муніципальної демократії в механізмі гарантування прав місцевого самоврядування.

РНП НД – 2.1. Пояснювати природу й зміст основних муніципально-правових інститутів.

РНС НД – 2.2. Розуміти доктринальні засади муніципальної служби.

РНС НД – 2.3. Розуміти перспективи удосконалення чинного законодавства у сфері муніципально-правової відповідальності.

РНС НД – 2.4. Знати доктринальні засади інституту місцевих представників (депутатів) у муніципально-правовій науці.

РНП НД – 2.5. Здійснювати критичний і системний аналіз муніципально-правових явищ та процесів.

РНП НД – 2.6. Характеризувати функціонально-компетенційні проблеми в сфері місцевого самоврядування.

РНС НД – 2.7. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності.

РНС НД – 2.8. Знати актуальні проблеми правового регулювання та практики функціонування асоціацій органів місцевого самоврядування в Україні.

РНП НД – 3.1. Демонструвати знання та розуміння специфіки правового регулювання муніципальних правовідносин.

РНП НД – 3.2. Окреслювати співвідношення адміністративно-територіального та територіального устрою держави, окремих його складових.

РНП НД – 3.3. Визначати позитивні риси децентралізації як комплексного явища розширення прав місцевого самоврядування.

РНС НД – 3.4. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз локальних нормативних актів.

РНП НД – 3.5. Розуміти недоліки та прогалини муніципально-правового регулювання та пропонувати шляхи його удосконалення.

РНС НД – 3.6. Здатність підготувати проекти основних локальних нормативних актів.

РНС НД – 3.7. Вживати організаційно-правових заходів щодо поширення ідей правової держави та зміцнення форм локальної демократії.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією освітньо-професійної програми визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2).

5. Модуляризація компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни.

Експлікація модуляризації компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЕКТС: 7 Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено. Загальна кількість годин: 210 Загальний розподіл годин: аудиторних – 50 самостійної роботи – 160	Рівень освіти – третій (доктор філософії) Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	Варіативна Рік підготовки: другий Семестр: третій Модуль 1 Лекції – 10 год. Практичні заняття – 8 год Самостійна робота – 50 год. Модуль 2 Лекції – 10 год. Практичні заняття – 6 год. Самостійна робота – 55 год. Модуль 3 Лекції – 10 год. Практичні заняття – 6 год. Самостійна робота – 55 год. Види контролю: підсумковий контроль знань (іспит)

3. Зміст програми навчальної дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права»

Модуль 1. Доктринальні засади муніципального права і місцевого самоврядування

Доктринальні засади муніципального права в сучасному теоретично-правовому дискурсі. Становлення і розвиток муніципального права в Україні. Поняття, предмет і метод муніципального права. Сучасні наукові підходи до змісту і структури муніципального права. Місце муніципального права в системі публічного регулювання суспільних відносин. Принципи муніципальної-правового регулювання: поняття та система. Проблеми співвідношення і кореляції муніципальної-правового регулювання з іншими видами регулювання суспільних відносин. Основні тенденції формування законодавства про місцеве самоврядування в Україні. Загальна характеристика муніципального законодавства зарубіжних країн. Система муніципального права, її елементна характеристика. Інститути муніципального права. Муніципальні норми: поняття, ознаки, особливості. Муніципально-правові відносини (поняття, види, зміст). Актуальні проблеми визначення суб'єктів муніципально-правових відносин. Види та класифікація джерел муніципального права. Специфіка муніципально-правових актів в системі джерел муніципального права. Теоретико-методологічні засади науки муніципального права. Співвідношення муніципального права і місцевого самоврядування. Методологічні основи муніципального права. Сучасні тенденції розвитку муніципального права. Актуальні проблеми викладання муніципального права.

Теоретико-методологічні засади дослідження місцевого самоврядування. Муніципальні системи і теорії місцевого самоврядування як відображення практики і різноманітних уявлень про сутність місцевого самоврядування. Дискусії про природу місцевого самоврядування і їх роль у формуванні вчення

про муніципалізм наприкінці XX - початку XXI століть. Системність у вивченні місцевого самоврядування: єдність територіального, інституційного, функціонального і юридичного аспектів. Проблеми понятійно-категоріального апарату дослідження місцевого самоврядування. Інституційна специфіка місцевого самоврядування. Проблеми юридичного закріплення місцевого самоврядування. Конституювання засад місцевого самоврядування: український та зарубіжний досвід. Сучасна концепція місцевого самоврядування в Україні: основні засади та суперечності її реалізації.

Співвідношення публічно-правового та громадського аспекту в місцевому самоврядуванні. Місцеве самоврядування в системі соціального управління. Місцеве самоврядування в системі публічної влади. Територіальні та компетенційні межі муніципальної влади. Особливості реалізації муніципальної влади. Функції муніципальної влади та концептуальні проблеми їх реалізації в Україні. Місцеве самоврядування і демократична держава: принципи та моделі взаємин. Вплив держави на процес інституціоналізації та реформування місцевого самоврядування. Генеза становлення місцевого самоврядування та його взаємодії з органами державної влади. Зародження та формування системи місцевого самоврядування незалежної України. Основні риси місцевого самоврядування в Україні. Місцеве самоврядування як елемент демократичного устрою. Роль інститутів громадянського суспільства у функціонуванні місцевого самоврядування. Взаємодія органів та посадових осіб місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства.

Національне законодавство та міжнародно-правові стандарти місцевого самоврядування. Зміст та обсяг міжнародних правових стандартів місцевого самоврядування. Європейська хартія місцевого самоврядування як політико-правове узагальнення теорії і практики сучасного муніципалізму. Правовий аналіз Європейської хартії місцевого самоврядування: структурний та змістовний аспект. Всесвітня декларація місцевого самоврядування. Європейська рамкова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними громадами або органами влади.

Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні. Характеристика Європейської декларації прав міст. Лейпцизька хартія сталих європейських міст: передумови прийняття та загальна характеристика основних положень. Європейська Конвенція щодо участі іноземців у суспільно-політичному житті на місцевому рівні. Європейське ландшафтна конвенція. Керівні принципи сталого просторового розвитку європейського континенту. Декларація щодо регіоналізму в Європі. Проблеми розробки та прийняття Європейської Хартії про регіональне самоврядування. Рекомендації та резолюції, ухвалені Комітетом Міністрів, Парламентською Асамблеєю та Конгресом місцевих та регіональних влад Ради Європи.

Імплементація стандартів Європейської хартії місцевого самоврядування в національне законодавство. Інституційний механізм впровадження міжнародних правових стандартів місцевого самоврядування. Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи: історія створення та сучасний етап функціонування. Проблеми конституювання міжнародних правових стандартів місцевого самоврядування в Україні. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади. Право участі у справах місцевого органу влади. Заходи зі здійснення права участі. Територіальне застосування та органи влади, які зобов'язані забезпечувати право участі. Урядові та неурядові правові інструменти місцевої та регіональної демократії в Україні. Принципи Європейської Стратегії інновацій та доброго врядування на місцевому рівні та їх характеристика. Роль Національних асоціацій місцевих та регіональних влад у впровадженні міжнародних правових стандартів місцевого самоврядування.

Еволюція інститутів самоврядування в Україні. Проблеми періодизації. Період зародження і становлення вітчизняних форм територіального самоврядування в Україні. Розвиток станового самоврядування. Інститути місцевого самоврядування за часів Київської Русі. Період Магдебурзького права та козацької демократії в Україні. Самоврядування у Гетьманській

Україні до кінця XVIII ст. Розвиток місцевого самоврядування в Україні як складової частини Російської Імперії. Земський рух в Україні. Місцеве самоврядування в Україні в I-й чверті XX сторіччя. Місцеве самоврядування на українських землях у складі Австро-Угорської імперії. Реформи П.А. Столипіна та місцевого самоврядування. Спроби реформування місцевого самоврядування Тимчасовим Урядом (1917 р.). Місцеве самоврядування в Україні за часів Центральної Ради. Політико-правові основи організації і функціонування місцевої влади в Україні за радянських часів. Місцеве самоврядування в Україні після проголошення незалежності. Місцеве самоврядування за Конституцією України 1996 р. Проблеми розвитку місцевого самоврядування та перспективи проведення муніципальної реформи в сучасній Україні.

Поняття та сутність партисипативної демократії (демократії участі) на місцевому рівні. Партисипативна демократія як фактор розвитку місцевого самоврядування. Правові стандарти партисипативної демократії на місцевому рівні. Національний механізм правового забезпечення партисипативної демократії у системі місцевого самоврядування. Форми партисипативної демократії (демократії участі) на місцевому рівні. Місцевий референдум як пріоритетна форма прямої демократії у місцевому самоврядуванні. Місцеві ініціативи. Громадські слухання. Консультації за місцем проживання. Органи самоорганізації населення. Громадські (експертні) ради. Громадське обговорення. Громадська експертиза. Загальні збори за місцем проживання. Нормативно-правова регламентація партисипативної демократії у системі місцевого самоврядування в Україні. Розвиток партисипативної демократії в Україні та європейських державах: порівняльний аналіз. Роль органів державної влади та місцевого самоврядування у розвитку партисипативної демократії на місцевому рівні. Сучасні тенденції розвитку партисипативної демократії у системі місцевого самоврядування в Україні.

Місцеві вибори як форма безпосередньої муніципальної демократії. Поняття і види місцевих виборів. Поняття муніципального виборчого права. Принципи муніципального виборчого права. Муніципальне виборче

законодавство. Законодавство України про місцеві вибори. Проблеми конституційної регламентації місцевих виборів в Україні. Стандарти муніципальних виборів в державах-членах ЄС. Сприйняття національним законодавством України міжнародних виборчих стандартів. Шляхи вдосконалення національного законодавства про місцеві вибори.

Муніципальні виборчі системи та критерії їх обрання. Порівняльний аналіз функціонування муніципальних виборчих систем у зарубіжних країнах. Муніципальна виборча система як фактор політико-правової трансформації інститутів місцевого самоврядування. Муніципальна виборча система та багатопартійність. Концепція народного представництва як відображення суті виборчої системи. Класифікація муніципальних виборчих систем. Переваги та недоліки муніципальних виборчих систем. Елементи муніципальних виборчих систем. Формування сучасної муніципальної виборчої системи в Україні. Специфіка організації та проведення місцевих виборів. Основні стадії місцевих виборів в Україні. Проблемні питання організації і проведення місцевих виборів в Україні. Організаційно-правові питання вдосконалення муніципального виборчого процесу.

Модуль 2. Теоретично-правові та прикладні проблеми організації та функціонування місцевого самоврядування

Системно-структурна організація місцевого самоврядування: класичні та сучасні підходи в юриспруденції. Основні класифікації організаційних моделей місцевого самоврядування: країни поширення, ознаки, переваги і недоліки. Вплив системно-структурної організації місцевого самоврядування на рівень автономії муніципальних утворень. Місцеве самоврядування в аспекті теорії організацій. Концептуальні підходи до визначення поняття і трактування змісту організації місцевого самоврядування. Елементи системно-структурної організації місцевого самоврядування. Критерії побудови оптимальної структури органів місцевого самоврядування. Органи місцевого

самоврядування в муніципальному механізмі. Представницькі і виконавчі органи місцевого самоврядування: правове регулювання, поняття, види, взаємодія.

Інститут представництва інтересів територіальної громади в системі місцевого самоврядування: теоретико-методологічний аспект. Територіальна громада: проблеми регулювання правового статусу. Організація і функціонування представницьких органів місцевого самоврядування в контексті реалізації Європейської хартії місцевого самоврядування. Місцеві ради як представницькі органи місцевого самоврядування в Україні, їх система. Порядок формування та припинення повноважень місцевих рад. Проблеми оптимізації структури та чисельності місцевих рад. Порядок діяльності місцевих рад. Підвищення ефективності діяльності місцевих рад. Сучасні тенденції удосконалення форм і методів діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Проблемні питання взаємовідносин органів державного управління і місцевого самоврядування у вітчизняному законодавстві та юридичній практиці.

Правовий статус виконавчих органів місцевого самоврядування у системі суб'єктів муніципальної влади в Україні та за кордоном: порівняльно-правовий аналіз. Організаційно-правові проблеми функціонування виконавчих органів місцевого самоврядування. Особливості правового статусу виборних посадових осіб місцевого самоврядування. Сільський, селищний, міський голова у механізмі здійснення місцевого самоврядування в Україні. Проблеми правової регламентації статусу сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної ради. Консультативно-дорадчі органи у системі місцевого самоврядування. Перспективи вдосконалення і організаційно-правові технології оптимізації діяльності апарату органів місцевого самоврядування.

Доктринальні засади муніципальної служби. Основні завдання та функції муніципальної служби. Принципи муніципальної служби. Муніципальна служба як інститут муніципального права. Поняття, сутність та особливості муніципальної-службових правовідносин. Міжнародні стандарти

муніципальної служби. Правове регулювання муніципальної служби в Україні та зарубіжних державах. Право на службу в органах місцевого самоврядування в Україні. Проходження муніципальної служби. Кадрові процедури муніципальної служби і проблеми їх вдосконалення. Статус муніципальних службовців, їх права та обов'язки. Обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування та проходженням служби. Загальнонаціональні концепції розвитку системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації муніципальних службовців. Муніципальні посади. Особливості правового статусу виборних осіб місцевого самоврядування. Напрямки вдосконалення інституту муніципальної служби в умовах адміністративної та муніципальної реформ. Моральні і етичні проблеми сучасної муніципальної служби.

Функції держави та функції місцевого самоврядування, співвідношення, види, порядок реалізації. Функціонально-компетенційна специфіка місцевого самоврядування. Функції органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Компетенція місцевого самоврядування як наукова категорія. Структура компетенції місцевого самоврядування. Предмети відання і повноваження органів місцевого самоврядування. Питання місцевого значення віднесені до відання територіальних громад. Компетенція представницьких органів місцевого самоврядування. Компетенція сільського селищного міського голови. Компетенція виконавчого органу місцевого самоврядування. Реалізація органами місцевого самоврядування окремих повноважень органів виконавчої влади. Тимчасове здійснення органами державної влади окремих повноважень органів місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід. Врегулювання компетенційних спорів між органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Сутність та правова природа делегованих повноважень, їх місце та роль у структурі компетенції органів місцевого самоврядування. Вимоги щодо делегування окремих повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування. Принципи делегування повноважень. Правова основа

делегування повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування в Україні. Делегування повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування: європейські стандарти та досвід зарубіжних держав.

Система здійснюваних органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади. Проблеми матеріально-фінансового забезпечення здійснення органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади.

Організаційно-правовий механізм державного контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади. Шляхи вдосконалення здійснення органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади.

Доктринальні засади інституту місцевих представників (депутатів) у муніципально-правовій науці. Специфіка нормативно-правової регламентації правового статусу місцевих депутатів: український та зарубіжний досвід. Напрямки модернізації правового регулювання статусу депутатів місцевих рад в Україні. Теоретико-методологічні виміри змісту правового статусу депутата місцевої ради у національній юриспруденції. Особливості депутатського мандату депутатів місцевих рад. Співвідношення статусу депутатів місцевих рад та народних депутатів України. Сучасний стан і перспективи розвитку форм та методів діяльності депутатів місцевих рад в контексті демократичних трансформацій та інформаційної відкритості влади. Повноваження депутата місцевої ради. Підстави та порядок припинення повноважень депутата місцевої ради. Відкликання депутата місцевої ради виборцями. Проблеми суміщення депутатських повноважень на місцевому рівні. Доручення виборців для депутатів місцевих рад. Депутатські приймальні, їх організація роботи. Проблеми підзвітності та контролю депутатів місцевих рад. Гарантії депутатської діяльності на місцевому рівні. Взаємодія депутатів місцевих ради з органами державної влади, підприємствами, установами та організаціями.

Інституційна характеристика асоціацій органів місцевого самоврядування як особливих суб'єктів муніципально-правових відносин. Соціальна сутність та правова природа асоціацій органів місцевого самоврядування, їх роль у здійсненні муніципальної влади та реалізації муніципальної реформи в Україні. Проблеми правового регулювання статусу асоціацій, статутна нормотворчість. Імплементація міжнародно-правових стандартів та зарубіжний досвід організації та діяльності добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування.

Принципи формування та діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування. Система асоціацій органів місцевого самоврядування, види їх правового статусу. Порядок утворення, легалізації та членство в асоціаціях. Структурна організація асоціацій органів місцевого самоврядування. Матеріально-фінансова основа організації та діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування.

Функціонально-компетенційна характеристика діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування. Гарантії діяльності та відповідальність асоціацій органів місцевого самоврядування. Проблеми підвищення ефективності взаємодії асоціацій органів місцевого самоврядування з органами державної влади.

Модуль 3. Вдосконалення місцевого самоврядування: напрямки та проблеми

Теоретико-методологічні питання децентралізації влади. Сутність, природа та системні ознаки децентралізації влади. Принципи і межі децентралізації. Основні організаційно-правові механізми децентралізації влади. Європейські стандарти та конституційні моделі децентралізації влади: аналіз зарубіжного досвіду.

Правове регулювання децентралізації влади. Завдання та значення конституційної реформи в частині децентралізації влади. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в

Україні. Мета, завдання та способи реформування. Удосконалення розподілу повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Матеріально-фінансове забезпечення децентралізації державної влади.

Тенденції розвитку місцевого самоврядування у контексті європейських стандартів децентралізації влади та муніципальної демократії. Концептуальні основи та принципи реформування місцевого самоврядування. Системно-структурні, функціональні, територіальні, матеріально-фінансові аспекти муніципальної реформи. Питання модернізації державної регіональної політики.

Оптимізація системи місцевих органів виконавчої влади. Інститут префектів: європейський досвід та перспективи запровадження в Україні. Модернізація системи координаційно-субординаційних відносин на місцевому рівні. Удосконалення механізму державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування. Проблеми співвідношення імперативних та договірних механізмів децентралізації влади. Конституційні гарантії децентралізації влади. Сучасні виклики муніципальної реформи: проблеми та шляхи їх вирішення

Доктринальні основи територіальної організації публічної влади. Територіальна основа як фактор ефективного функціонування місцевого самоврядування. Проблеми конституційного та законодавчого регулювання адміністративно-територіального устрою України. Сучасний стан адміністративно-територіального устрою України: проблеми та шляхи їх вирішення. Порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою. Зміна меж адміністративно-територіальних одиниць, статусу і категорій населених пунктів. Утворення (не утворення) районів у містах.

Адміністративно-територіальна реформа в Україні: правове забезпечення та напрями здійснення. Європейський досвід модернізації адміністративно-територіального устрою. Організаційно-правові моделі реформування. Принципи реформування територіальної організації місцевого самоврядування

в Україні. Повсюдність та субсидіарність як засади модернізації адміністративно-територіального устрою. Проблеми та перспективи запровадження громад, забезпечення їх спроможності. Концептуальні засади реформування районного та регіонального рівнів адміністративно-територіального устрою. Удосконалення правового регулювання статусу Києва та Севастополя.

Основні умови добровільного об'єднання територіальних громад. Порядок добровільного об'єднання територіальних громад. Участь населення у прийнятті рішення щодо об'єднання територіальних громад. Державна підтримка добровільного об'єднання територіальних громад. Ресурсна база об'єднаних територіальних громад. Повноваження об'єднання територіальних громад. Критерії спроможності територіальних громад.

Принципи та форми співробітництва територіальних громад. Суб'єкти та сфери співробітництва. Організація співробітництва (ініціювання, узгодження основних параметрів співробітництва тощо). Державне стимулювання, фінансування та моніторинг співробітництва територіальних громад. Припинення співробітництва територіальних громад.

Теоретично-правові засади нормотворчої діяльності в органах місцевого самоврядування в Україні: поняття та сутнісні характеристики нормотворчих повноважень органу та посадової особи місцевого самоврядування, муніципальної нормотворчої діяльності та нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування. Проблеми правового регулювання та наукового обґрунтування права органів та посадових осіб місцевого самоврядування приймати власні правові акти. Правові підстави та порядок участі членів територіальних громад у муніципальній нормотворчості загалом та муніципальному нормотворчому процесі зокрема. Муніципальні правові акти: поняття, сутність, юридичні властивості. Співвідношення понять «акти місцевого самоврядування», «акти суб'єктів місцевого самоврядування», «акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування», «нормативно-правові акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування». Класифікація

муніципальних правових актів: наукові підходи та проблеми правової регламентації на рівні законів та підзаконних нормативно-правових актів (у тому числі актів органів місцевого самоврядування). Муніципальний нормативно-правовий акт: проблеми правового регулювання поняття та сутнісних характеристик, а також видів та юридичної сили муніципальних нормативно-правових актів. Місце муніципальних нормативно-правових актів в національній системі законодавства. Статут територіальної громади села, селища, міста як «мала конституція» відповідної громади. Проблеми правового регулювання питань, що можуть бути предметом регулювання статуту територіальної громади. Значення статуту територіальної громади для становлення та розвитку спроможних територіальних громад, а також для забезпечення ефективності діяльності та відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Регламент місцевої ради як нормативно-правова основа організації і діяльності відповідної ради та її органів.

Забезпечення нормотворчої діяльності в органах місцевого самоврядування в Україні: проблеми інституційного, організаційно-правового та матеріально-технічного забезпечення окремих її етапів та стадій муніципального нормотворчого процесу. Проблеми правового регулювання та практичної реалізації норм чинного законодавства щодо моменту та порядку набуття чинності муніципальними актами нормативного та іншого характеру. Офіційне опублікування та оприлюднення муніципальних нормативно-правових актів: співвідношення та значення для набуття чинності проектами відповідних актів. Внесення змін та доповнень, а також особливості припинення дії муніципальних актів. Облік та систематизація муніципальних актів: проблеми запровадження та ведення місцевих реєстрів. Вплив муніципальної нормотворчості на реалізацію прав і свобод людини і громадянина.

Поняття контролю у сфері здійснення публічно-владних повноважень органами та посадовими особами місцевого самоврядування та його співвідношення із поняттям нагляду. Проблеми правового регулювання питань

щодо здійснення контролю а нагляду у сфері місцевого самоврядування в Україні. Міжнародно-правові стандарти у сфері організації та здійснення контролю за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування та ступінь їх імплементації та практичної реалізації. Проблеми та перспективи належного наукового та нормативно-правового забезпечення і унормування контролю за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Визначення меж пропорційності (домірності, співмірності) та адекватності адміністративного контролю та нагляду за законністю діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Посада префекта: співвідношення концепції «адміністративної опіки» з принципами правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності місцевого самоврядування визначених Європейською хартією місцевого самоврядування. Перспективи нормативного визначення та встановлення механізму, порядку, способів, методів, суб'єктів, результатів, а також відповідальності за порушення відповідних норм за допомогою прийняття окремого акту законодавства у сфері контролю та нагляду за законністю діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Проблема правового визначення поняття муніципально-правова відповідальність у національному законодавстві. Співвідношення понять «юридична відповідальність», «муніципально-правова відповідальність» та «відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування». Суб'єкти муніципально-правової відповідальності. Види муніципально-правової відповідальності: наукові підходи та особливості нормативно-правового регулювання. Проблема правового визначення поняття «муніципально-правові санкції», їх особливостей та видів. Теоретичні та практичні питання реалізації муніципально-правової відповідальності. Перспективи удосконалення чинного законодавства у сфері муніципально-правової відповідальності.

Наукознавчі проблеми дослідження гарантій прав місцевого самоврядування. Генезис ідей про права місцевого самоврядування та їх

гарантування у контексті основних теорій про походження місцевого самоврядування. Поняття та ознаки гарантій прав місцевого самоврядування. Принципи конституційно-правового гарантування прав місцевого самоврядування. Класифікація гарантій прав місцевого самоврядування: проблеми теорії. Загальні та спеціальні (правові) гарантії місцевого самоврядування. Конституційні гарантії прав місцевого самоврядування в Україні та їх зміст. Організаційно-правові гарантії прав місцевого самоврядування. Судові гарантії охорони та захисту прав місцевого самоврядування: проблеми теорії та практики. Формування правового механізму державної підтримки місцевого самоврядування. Роль державних органів у забезпеченні ефективного функціонування місцевого самоврядування в Україні. Проблемні питання гарантування місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі розвитку. Інститути муніципальної демократії в механізмі гарантування прав місцевого самоврядування

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Навчальний курс складається з лекційних занять та семінарів. Навчальні заняття проводяться у формі контактної роботи (аудиторної і позааудиторної) і самостійної роботи аспірантів.

При проведенні лекцій і семінарських занять з дисципліни використовується лекційний матеріал, в тому числі із застосуванням формату презентації програми PowerPoint. Проводиться розбір конкретних ситуацій на прикладі правозастосовної практики. Влаштовуються круглі столи з метою навчити аспірантів формувати власну точку зору. Реалізація даної програми передбачає широке використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять (ділові та рольові ігри, дослідження конкретних ситуацій, психологічні та інші тренінги) в поєднанні з позааудиторною роботою.

В рамках вивчення дисципліни передбачено застосування інноваційних форм при проведенні навчальних занять, розвиваючих в здобувачів навички публічного виступу, що відображає наукові інтереси аспіранта, міжособистісної комунікації, а також лідерські якості (проведення інтерактивних лекцій, групових дискусій, колективних доповідей). По дисципліні передбачається виступ з наперед приготованою презентацією, яка розкриває актуальність обраної проблеми і прийнятні теоретико-методологічні підходи до її вирішення. В навчальному процесі також застосовується система дистанційної освіти (<http://neik.nlu.edu.ua/>), яка дозволяє розміщувати лекційний матеріал, завдання для семінарських занять, літературу, глосарій в електронному вигляді, консультувати аспірантів.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Зміст та призначення самостійної роботи здобувачів.

Змістом самостійної роботи є підготовка до практичних занять, яка сприяє поглибленому вивченню основних тем дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права». Метою самостійної роботи є формування спеціальних правничих компетентностей щодо розуміння актуальних питань муніципального права та місцевого самоврядування, його суб'єктів, методології здійснення, практики реалізації в Україні, світового та європейського досвіду.

2. Форми самостійної роботи здобувачів:

- підготовка до практичних занять (колоквіуми та семінари);
- самостійне вивчення додаткової літератури та додаткових питань;
- робота з інформаційними ресурсами;
- підготовка конспектів першоджерел та додаткової літератури;
- підготовка до розгляду модельних справ і практичних задач;
- підготовка до дебатів, дискусій, круглих столів;
- написання наукових статей;
- авторські резюме на статті в наукових журналах;
- підготовка до іспиту згідно переліку питань, що розроблені кафедрою.

4.3. Освітні технології та методи навчання

Освітні технології:

- проблемне навчання,
- аудіо-візуальні технології,
- принцип фундаментальності й професійної спрямованості змісту, методів і форм навчання,
- тематизація навчального процесу,
- використання трансферно-накопичувальної системи кредитів;
- технологія аспірантоцентристського навчання.

Методи навчання:

- дискусія,
- ділові ігри,
- кейс-метод (Case study),
- презентація,
- метод мозкової атаки,
- лекція-візуалізація
- практичне заняття у формі презентації.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

1. Поточний контроль знань здобувачів.

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права» здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи.

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів:

лекції - 0 балів;

семінарські заняття - 10 балів;
 виконання завдань СРС - 10 балів;
 педагогічний контроль (Модуль №1 і Модуль №3) – 8 балів*2=16;
 (Модуль №2)- 4 бали ; 16+4= 20 балів;
 іспит - 60 балів.
 Разом: 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються в відомості по накопичувальним принципом і є підставою допуску до іспиту. Якщо здобувач набрав протягом семестру за підсумками рубіжного та поточного контролю менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни, він до іспиту не допускається.

2. Підсумковий контроль знань здобувачів.

Підсумки педагогічного контролю в рамках дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права» проставляються викладачем у відомість за накопичувальним принципом. Якщо здобувач набрав протягом семестру за підсумками менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни, то він до іспиту не допускається.

Підсумковий контроль здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня доктора філософії (зі спеціальності – 081 «Право»), в рамках навчальної дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права» здійснюється у формі іспиту. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми муніципального права» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ ім. Я. Мудрого
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90-100
B	Дуже добре – вище	4	80-89

	середнього рівня з кількома помилками		
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75-79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70-74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60-69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35-59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1-34

3. Критерії і рівні оцінювання результатів навчання здобувачів

Пороговий рівень відображає достатнє володіння здобувачем вищої освіти рівня доктора філософії знаннями щодо актуальних проблем муніципального права.

Типовий рівень відображає добре володіння здобувачем вищої освіти рівня доктора філософії знаннями щодо актуальних проблем муніципального права.

Відмінний рівень відображає глибокий та системний рівень володіння здобувачем вищої освіти рівня доктора філософії знаннями щодо актуальних проблем муніципального права.

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

1. Нормативно-правові акти.

1. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

2. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – № 141.
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
4. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 52. – Ст. 561.
5. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
7. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
8. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23.09.1997 № 539/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 49. – Ст. 299.
9. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.97 р. № 452/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>
10. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 року № 1508-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – Ст. 1167.
11. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24 червня 2004 року № 1861-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 45. – Ст. 499.

2. Підручники, навчальні посібники, монографії, статті тощо.

Основна література:

1. Батанов О.В. Муніципальне право України/ Відп. ред. М.О. Баймуратов. Видання друге. Х.: «Одісей», 2012. 528 с.
2. Батанов О.В. Муніципальне влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / відп. ред. М.О.Баймуратов. К.: Юридична думка, 2012. 656 с.
3. Бисага Ю. М. Муніципальне право України : Бисага Ю. М., Рогач О. Я., Бачинська А. В. 2-ге вид., переробл. та доп. Ужгород : Ліра, 2008. 440 с.
4. Закон України про місцеве самоврядування в Україні: Наук.-практ. коментар / Батрименко В.І., Борденюк В.І., Виноградова Г.В., Єфремов М.І. та ін. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1999. 397 с.
5. Кампо В.М. Практикум з муніципального права: Навч. посіб. Видання друге, доповнене. К.: Атіка, 2003. 80 с.

6. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю.Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. Х.: «Право», 2011. С. 971–1028.
7. Корнієнко М. І. Муніципальне право України. Концептуальні та організаційно-правові питання : навч. посіб; Академія правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва. К.: Алерта, 2005. 144 с.
8. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право: Навч. посіб. К.: Атіка, 2003. 672 с.
9. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування: Навч. посіб. 3-тє видання доповнене і перероблене. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 432 с.
10. Любченко П. М. Муніципальне право України: підруч. Х. : Право, 2019. 512 с.
11. Мукшименко А. П., Рудик С. Я., Яковець І. С. Органи самоорганізації населення. Сучасні тенденції. Основи створення, проблеми функціонування та розвитку : наук.-метод. посіб. К., 2006. 207 с.
12. Муніципальне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 3 ч.] / за заг. ред. П. Ф. Мартиненка. К.: Знання України. 2006.
13. Муніципальне право України / За ред. В.Ф.Погорілка, О.Ф. Фрицького. К.: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
14. Муніципальне статутне право : навч. посіб. / А. В. Дуда, В. М. Кампо, В. Ю. Росіхіна, К. С. Рубанський ; заг. ред. В. М. Кампо. 2-ге вид. Од.: Юрид. літ., 2005. 133 с.
15. Муніципальне статутне право. Хрестоматія : навч. посіб у 2 ч. / Упоряд. Х. В. Приходько, В. М. Носова. К., 2008. 244 с.
16. Науково-практичний коментар закону України про місцеве самоврядування в Україні / Теліпко В.Е., Панасюк С.А. К.: ЦУЛ, 2011. 400 с.є
17. Погорілко В.Ф., Баймуратов М.О., Бальцій Ю.Ю. та ін. Муніципальне право України: Підручник. 2-ге вид. доп. К.: «Правова єдність», 2009. 234с.
18. Проблеми сучасної муніципалістики : навч. посіб. За заг. ред. О. В. Батанова. К. : Академія муніципального управління, 2012. 292 с.
19. Прієшкіна О.В. Місцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії: Навч. посібник. К.: Кондор, 2004. 336 с.
20. Смирнова Т.С. Правове регулювання місцевого самоврядування в Україні: Навч. посіб. К.: Вид. дім „КМ Академія”, 2001.

Додаткова:

1. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні : монографія / В. О. Антоненко, М. О. Баймуратов, О. В. Батанов [та ін.]; за ред. В. В. Кравченка, М. О. Баймуратова, О. В. Батанова. К. : Атіка, 2007. 864 с.
2. Баймуратов М.А., Григорьев В.А. Роль международных стандартов местного самоуправления в формировании компетенции публичной

самоуправленческой (муниципальной) власти. Одесса: Фенікс, 2003. 160 с.

3. Баймуратов М.А., Буряк Т.М. Объектный состав публичной самоуправленческой (муниципальной) власти: Телеологические установки, идентификация, конституционно-правовая регламентация: Монография. Сумы: ВТД «Університетська книга»; М.: ТрансЛит, 2007. 232 с.

4. Баймуратов М.О., Григор'єв В.А. Муниципальная власть: актуальні проблеми становлення й розвитку в Україні. О.: АО БАХВА, 2003. 192 с.

5. Батанов О.В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. 260 с.

6. Безверхнюк Т. М. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні: монографія / Безверхнюк Т. М., Саханенко С. Є., Топалова Е. Х.; за заг. ред. Т. М. Безверхнюк. Од. : ОРІДУ НАДУ, 2008. 328 с.

7. Бодрова І.І., Любченко П.М. Європейський досвід удосконалення місцевого самоврядування / Нац. акад. прав. наук України, Наук.-дослід. ін-т держ. буд. та місц. самоврядування ; редкол. Ю. П. Битяк [та ін.] . Х. : Оберіг, 2012. 64 с.

8. Бодрова І.І. Концептуальні підходи визначення поняття територіальної громади. Державне будівництво та місцеве самоврядування: Зб. наук. праць Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України. Х.: Право, 2004. Вип. 7. С. 62–73.

9. Бодрова І. І. Правовий статус асоціацій місцевих рад України: питання теорії і практики : моногр. Х.: СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. 240 с.

10. Бодрова І. І. Проблеми імплементації європейських стандартів у сфері компетенції місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків : Право, 2019. Вип. 38. С. 26-48.

11. Бодрова І. І. Проблеми правового регулювання державного нагляду за додержанням органами місцевого самоврядування Конституції та законів в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків : Право, 2019. Вип. 37. С. 37-55.

12. Болдирев С.В. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2003. Вип. 59. С. 30–34.

13. Болдирев С.В. Система місцевого самоврядування в Україні (теоретичний аспект). Державне будівництво та місцеве самоврядування: Зб. наук. праць. Харків: Право, 2002. Вип. 4. С. 123-128.

14. Борденюк В. Деякі аспекти системного підходу до співвідношення механізму (апарату) держави та місцевого самоврядування. Юридична Україна. 2005. № 2. С. 4-11.

15. Бориславська О. М. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика реалізації конституційно–правових засад: Монографія. Львів: ПАІС, 2005. 208 с.

16. Величко В.О. Децентралізація влади: міжнародний

досвід. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд. та місц. самоврядування. Харків : Право, 2014. Вип. 28. С. 12-22.

17. Григорьев В.А. Становление местного самоуправления в Украине: Монография. Одеса: Юридична література, 2000. 112 с.

18. Гураль П. Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження: монографія; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Л. : ЛьвДУВС ; Л. : Край, 2008. 467 с.

19. Державне будівництво і місцеве самоврядування [Текст] : посіб. для підгот. до іспиту / С. Г. Серьогіна [та ін.] . - 3-те вид., перероб. та допов. - Харків : Право, 2023. - 215 с.

20. Дробуш І.В. Функції органів місцевого самоврядування в Україні: Монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. 244 с.

21. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства: монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. 513 с.

22. Загряцковъ М. Соціальная деятельность городского самоуправления на Западе. Вып. I: Проблемы муниципализации. Київ, 1906.

23. Задорожня Г.В. Система постійних комісій у місцевому самоврядуванні: перспективи розвитку та удосконалення. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2006. № 3. С. 132–140.

24. Закоморна К.О. Державне (конституційне) право зарубіжних країн: посіб. для підгот. до іспитів. Х.: Право, 2013. 224 с.

25. Закоморна К.О. Конституційно-правові засади децентралізації влади в пострадянських державах Балтії - членах Європейського Союзу. Право та інновації. 2016. № 1. С. 257-263.

26. Закоморна К.О. Про деякі особливості ціннісної складової конституційного розвитку постсоціалістичних країн. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд. та місц. самоврядування. Харків : Право, 2014. Вип. 27. С. 39-52.

27. Зарубіжний досвід організації контролю у сфері місцевого самоврядування / П. М. Любченко, О. А. Смоляр // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд. та місц. самоврядування. Харків : Право, 2015. Вип. 29. С. 18-31.

28. Інститут муніципальної поліції в умовах децентралізації державної влади в Україні: питання визначення правового статусу та організації діяльності / І. І. Бодрова, О. Ю. Лялюк ; НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місцев. самоврядування. Харків : Юрайт, 2015. 128 с.

29. Калиновський Б.В., Кінаш Б.С., Солоненко О.М. Державне будівництво та муніципальне право: Словник термінів та визначень. К: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2006. 228 с.

30. Камінська Н.В. Європейська система місцевого і регіонального самоврядування та Україна: монографія. Київ, 2012. 413 с.

31. Кампо В.М. Український муніципалізм: історія і сучасність.

Хроніка–2000. Вип. 27–28. Український культурологічний альманах, 1998. С. 492–504.

32. Кампо В.М. Порівняльне муніципальне право: цивілізаційний вимір. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку: Зб. наук. статей / За ред. Ю.С. Шемшученка, О.В. Кресіна. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, Київський університет права НАН України, 2006. С. 289-292.

33. Коваленко А.А. Деякі питання юридичної відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Правова держава: Щорічник наук. праць. К., 2003. Вип. 14. С. 569–574.

34. Копиленко М., Копиленко О. Місцеве самоврядування в УНР: теоретична модель і практика державного будівництва. Місцеве самоврядування в Україні: історія, проблеми, пропозиції. К., 1994. С.17-27.

35. Копиленко М., Копиленко О. Місцеве самоврядування і місцева адміністрація Української гетьманської держави. Місцеве самоврядування в Україні: історія, проблеми, пропозиції. К., 1994. С. 28-33.

36. Корнієнко М.І. Проблеми місцевого самоврядування в юрисдикції Конституційного Суду України. Вісник Конституційного Суду України. 2000. № 4. С. 7–10.

37. Кравченко В.В. Стан та шляхи подальшої імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування в Україні. Правничий вісник Університету «КРОК». 2007. № 2. С. 32–38.

38. Краснікова О.В. Конституційна відповідальність органів місцевого самоврядування в сфері прав членів територіальної громади. Актуальні проблеми політики: Зб. наук. праць. Одеса: Юрид. літ. 2001. Вип. 12. С. 484–488.

39. Крусян А.Р. Взаємодія місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в Україні: Навчальний посібник. Одеса: Юрид. л-ра, 2001. 164 с.

40. Куйбіда В.С. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку місцевої демократії: монографія. Хмельницький: ХУУП, 2008. 467 с.

41. Любченко П. М. Компетенція суб'єктів місцевого самоврядування : монографія. Х. : Модель всесвіту, 2001. 224 с.

42. Любченко П. М. Конституційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства : моногр. / П. М. Любченко. Х. : Одиссей, 2006. 352 с.

43. Любченко П. М. Проблеми правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування. Вісник Академії правових наук України. 2008 р. №1(52). Х. : Право / голов. ред. В. Я. Тацій ; ред. кол. М. В. Цвік [та ін.], 2008. С. 89-97

44. Любченко П. М. Співробітництво територіальних громад: теорія і практика. Проблеми законності : зб. наук. пр., Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. Вип. 129. С. 50-59.

45. Любченко П. М. Територіальна основа місцевого самоврядування: основні напрямки реформування. Юридичний вісник. 2015. № 3. С. 71-77.
46. Лялюк О. Ю. Загальна характеристика муніципально-правової відповідальності за законодавством України. Проблеми законності. Вип. 109. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / відп. ред. В. Я. Тацій ; редкол. А. П. Гетьман [та ін.], 2010. С. 76-83 .
47. Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні : моногр. Х. : Право, 2008. 287с.
48. Лялюк О. Ю. Основні напрямки здійснення державного контролю за діяльністю місцевих рад. Проблеми законності. Вип. 101. Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2009. С. 45-51
49. Мішина Н. В. Конституційно-правове регулювання діяльності органів самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження: монографія. Од.: Друкарський дім, 2009. 298 с.
50. Некряч А.І. Місцеве самоврядування в Україні: етапи становлення та перспективи. К.: Генеза, 2002. 368 с.
51. Орзіх М. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика на початку ХХІ сторіччя. Актуальні проблеми держави і права. 2001. Вип. 11. С. 144-147.
52. Остапенко О. Г. Конституційно-правовий статус органів самоорганізації населення в Україні : монографія. Х. : ХНАДУ, 2009. 232 с.
53. Пастернак О.М. Суб'єкти муніципально-правових відносин в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія. Севастополь: Видавництво РА „Телескоп”, 2008. 225 с.
54. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування. Львів: Літопис, 2002. 196 с.
55. Пархоменко В. Проблеми місцевого самоврядування в Україні 1990-х років. К.: Інститут демократії імені Пилипа Орлика, 1999. 252 с.
56. Пастернак О.М. Проблема класифікації суб'єктів правовідносин у сфері місцевого самоврядування. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2003. №7. С. 43-52.
57. Пережнюк Б.А. Теоретичні аспекти становлення науки муніципального права України. Наук. праці Одеської нац. юрид. академії. Т 1. – Одеса: Юрид. л-ра, 2002. С. 118–136.
58. Петришина М. О. Акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування: сутність та особливості. Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. Х. : Право, 2012. №1 (68). С. 66-76.
59. Петришина М. О. Місцеве самоврядування в системі цінностей правової держави. Актуальні проблеми держави і права. Вип.40. О. : Юрид. л-ра / голов. ред.: С. В. Ківалов, нац. юрид. акад. Одес., 2008. С. 286-290
60. Петришина М. О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні : моногр. Х. : Право, 2011. 232 с.
61. Плющ Р.М. Формування структури місцевого самоврядування: організаційно-управлінський аспект: Монографія. Херсон.: Вид-во ВАТ “Херсон. міська друк.”, 2006. 396 с.

62. Правові інструменти Ради Європи з питань місцевого і регіонального розвитку та проблеми їх імплементації в Україні / Під ред. В.В. Толкованова. Київ: Центр досліджень питань місцевого і регіонального розвитку та сприяння адміністративній реформі, 2007. 349 с.

63. Прієшкіна О.В. Місцева демократія в Україні: інститути та організаційно-правові форми реалізації: Монографія. О.: Фенікс, 2005. 248 с.

64. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: монографія/ Ю. М. Тодика, І.І. Бодрова, П.М. Любченко, С.Г. Серьогіна та ін. Х. : Право, 2009. 539 с.

65. Серьогіна С. Г. Конституційно-правове регулювання місцевого самоврядування в Україні та шляхи його вдосконалення. Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення: п'ятитомне вид. АПрНУ. Т. 2. Х.: Право. 2008.

66. Серьогіна С. Г. Муніципальна реформа як чинник удосконалення функціонування системи місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2013. Вип. 26. С. 3-15.

67. Серьогіна С. Г., Г. Г. Демиденко До витоків місцевого самоврядування та державного будівництва в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків : Право, 2019. Вип. 37. С. 16-36.

68. Соляник К.Є. Виконавчі органи місцевих рад в Україні: правовий статус і організація роботи : монографія. Х. : Крок, 2004. 255 с.

69. Соляник К.Є. Питання правового статусу сільського, селищного, міського голови. Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2002. Вип. 56. С. 50–56.

70. Соляник К.Є. Система джерел муніципального права. Право та інновації. 2015. № 1. С. 142-147.

71. Стешенко Т.В. Салівон Г. І. Актуальні аспекти вдосконалення організації і проведення місцевих референдумів в Україні. Проблеми законності : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2014. Вип. 127. С. 28-32.

72. Стешенко Т.В. Розвиток місцевого самоврядування: український та зарубіжний досвід. Проблеми удосконалення правового регулювання місцевого самоврядування в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., М. Харків, 25 трав. 2004 р. / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, Акад. прав. наук України, Ін-т держ. буд-ва та місц. самоврядування АПН України, Харк. міськрада. Х. : Ін-т держ. будівництва та місц. самовряд. АПрН України, 2004. С. 146-149

73. Теоретико-правові засади місцевого самоврядування: аналіз зарубіжного досвіду: наук. доп. / М. О. Петришина, О. О. Петришин ; гол. ред. С. Г. Серьогіна ; Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування. Харків : Оберіг, 2013. 104 с.

74. Трачук П.А. Участь громадян України у місцевому самоврядуванні:

Монографія. Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ управління у справах преси та інформації, 2003. 216 с.

75. Чапала Г. В. Місцеве самоврядування в системі публічної влади: теоретико-правовий аналіз: монографія; Академія правових наук України, НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування. Х. : Право, 2006. 219 с.

76. Челомбитько Л.В. Гласність роботи місцевих рад: нормативне закріплення та практика реалізації. Проблеми законності. Вип. 99. Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / відп. ред. В. Я. Тацій ; ред. кол. А. П. Гетьман [та ін.] , 2008. С. 60-66 .

77. Чернецька О.В. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад за законодавством України: Монографія. К.: Видавничий дім „Скіф”, КНТ, 2008.

78. Чиркін А. С. Конституційно-правове регулювання місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Чехії : монографія. Х.: Юрайт, 2019. 220 с.

79. Щебетун І. Організаційно-правові гарантії в системі гарантій місцевого самоврядування. Правничий часопис Донецьк. ун-ту. 2001. № 1(6). С. 23-26.

3. Інтернет-ресурси.

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.auc.org.ua/> - Офіційний сайт Асоціації міст України
6. <http://uaror.org.ua> – Українська асоціація районних та обласних рад
7. <http://vassr.org/index.php/ua/> – Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад
8. <http://www.nau.ua> Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
9. <http://europa.eu.int/eur-lex> - База даних законодавства ЄС
10. http://www.coe.int/t/Congress/default_en.asp - Офіційний сайт Конгресу місцевих та регіональних влад Європи

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК – 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПК – 2 Здатність аналізувати сучасні наукові підходи до змісту і структури муніципального права. ПК – 7 Уміння аналізувати концептуальні та прикладні проблеми функціонування муніципальної виборчої системи в Україні. ПК – 11 Уміння визначати критерії побудови оптимальної структури органів місцевого самоврядування. ПК – 18 Навички аналізу функціонально-компетенційної специфіки діяльності органів місцевого самоврядування.
ЗК – 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.	ПК – 12 Здатність визначати прикладні проблеми розподілу обов'язків між представницькими і виконавчими органами місцевого самоврядування. ПК – 22 Здатність розв'язувати практичні проблеми, що виникають при реалізації права на місцеве самоврядуванням та надавати пропозиції по їх вирішенню.
ЗК – 3. Уміння планувати, організовувати і контролювати власну діяльність.	ПК – 22 Здатність розв'язувати практичні проблеми, що виникають при реалізації права на місцеве самоврядуванням та надавати пропозиції по їх вирішенню. ПК – 23 Навички консультування з питань застосування муніципального законодавства України.
ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх	ПК – 20 Навички з підготовки проектів основних локальних нормативних актів органів і

обґрунтовувати.	посадових осіб місцевого самоврядування. ПК – 14 Вміння моделювання ефективних форм і методів діяльності органів місцевого самоврядування.
ЗК – 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел. ЗК – 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.	ПК – 4 Уміння орієнтуватися у муніципальних системах світу, визначати їх переваги та недоліки. ПК – 5 Уміння орієнтуватися в системі міжнародно-правових стандартів місцевого самоврядування, визначати основні проблеми їх імплементації в Україні. ПК – 9 Уміння визначати систему основних муніципальних прав і свободи людини і громадянина.
ЗК – 8. Здатність бути критичним і самокритичним.	ПК – 4 Уміння орієнтуватися у муніципальних системах світу, визначати їх переваги та недоліки. ПК – 13 Навички логічного, критичного і системного аналізу практики взаємодії представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування в Україні.
ЗК – 9. Здатність працювати самостійно.	ПК – 2 Здатність аналізувати сучасні наукові підходи до змісту і структури муніципального права. ПК – 3 Знання основних сучасних тенденцій формування системи джерел муніципального права.
ЗК – 11. Здатність приймати неупереджені і вмотивовані рішення.	ПК – 22 Здатність розв'язувати практичні проблеми, що виникають при реалізації права на місцеве самоврядуванням та надавати пропозиції по їх вирішенню. ПК – 23 Навички консультування з питань застосування муніципального законодавства України.
ЗК – 13. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя.	ПК – 19 Здатність визначати питання місцевого значення як критерію предметної підвідомчості суб'єктів місцевого самоврядування. ПК – 21 Здатність використовувати порівняльно-правові підходи при аналізі муніципальних явищ і

	процесів.
ЗК – 14. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів и модусів.	ПК – 14 Вміння моделювання ефективних форм і методів діяльності органів місцевого самоврядування. ПК – 20 Навички з підготовки проектів основних локальних нормативних актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
ЗК – 15. Уміння реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.	ПК – 15 Уміння визначати проблемні питання взаємовідносин органів державного влади і місцевого самоврядування у вітчизняному законодавстві та юридичній практиці. ПК – 16 Уміння визначати проблеми правової регламентації статусу виборних посадових осіб місцевого самоврядування.
ФКС – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
ФКС – 2.Знання історії права та устрою держави.	ПК – 17 Знання основних особливостей та проблем територіального і адміністративно-територіального устрою України.
ФКС – 3. Знання міжнародних стандартів прав людини.	ПК – 6 Знання вітчизняного механізму правового забезпечення партисипативної демократії у системі місцевого самоврядування. ПК – 5 Уміння орієнтуватися в системі міжнародно-правових стандартів місцевого самоврядування, визначати основні проблеми їх імплементації в Україні.
ФКС – 7. Знання засад і принципів національного права, а також змісту правових інститутів таких фундаментальних галузей права, як: конституційне право, адміністративне і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.	ПК – 1 Здатність розуміти сутність, роль і місце інституту місцевого самоврядування в сучасній демократичній державі. ПК – 8 Здатність критично аналізувати національне муніципальне виборче законодавство.

ФКС – 9. Уміння моделювати правові ситуації у професійній діяльності.	ПК – 20 Навички з підготовки проектів основних локальних нормативних актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування. ПК – 22 Здатність розв’язувати практичні проблеми, що виникають при реалізації права на місцеве самоврядуванням та надавати пропозиції по їх вирішенню.
ФКС – 10. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.	ПК – 10 Здатність аналізувати основні концептуальні підходи до визначення поняття і трактування змісту системно-структурної організації місцевого самоврядування. ПК – 12 Здатність визначати прикладні проблеми розподілу обов’язків між представницькими і виконавчими органами місцевого самоврядування. ПК – 22 Здатність розв’язувати практичні проблеми, що виникають при реалізації права на місцеве самоврядуванням та надавати пропозиції по їх вирішенню.
ФКС – 16. Навички логічного, критичного і системного аналізу правових документів.	ПК – 8 Здатність критично аналізувати національне муніципальне виборче законодавство. ПК – 12 Здатність визначати прикладні проблему розподілу обов’язків між представницькими і виконавчими органами місцевого самоврядування. ПК – 13 Навички логічного, критичного і системного аналізу практики взаємодії представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування в Україні.
ФКС – 17. Навички консультування з правових питань.	ПК – 23 Навички консультування з питань застосування муніципального законодавства України.

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РНС – результати навчання за спеціальністю (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
РНС – 1. Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у межах різних правових галузей, а також міжнародного та європейського права.	№ 1	РНС НД – 1. Демонструвати знання і розуміння сучасних муніципально-правових доктрин. РНС НД – 1.3. Демонструвати знання міжнародних стандартів у сфері місцевого самоврядування.
РНС – 2. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ та процесів.	№ 1	РНП НД – 1.2. Вміння аналізувати феномен та проблеми сучасного муніципалізму. РНС НД – 1.4. Вміти презентувати результати власних досліджень стосовно відповідності норм муніципального права України міжнародно-правовим стандартам у сфері місцевого самоврядування. РНС НД – 1.6. Вміти застосовувати логічний, критичний і системний аналіз при тлумаченні європейських муніципально-правових процесів.
РНС – 11. Розкрити механізм легітимації політичної влади і місцевого самоврядування в межах виборчих процедур.	№ 1	РНС НД – 1.5 Розкрити механізм легітимації місцевого самоврядування в межах муніципальних виборчих процедур.
РНС – 3. Пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і	№ 1	РНС НД – 1.7. Знати інститути муніципальної демократії в механізмі гарантування прав місцевого

процедур національного права і особливості їх реалізації та застосування.		самоврядування.
РНС – 3. Пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і процедур національного права і особливості їх реалізації та застосування.	№ 2	РНП НД – 1.1. Пояснювати природу й зміст основних муніципально-правових інститутів.
РНС – 1. Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у межах різних правових галузей, а також міжнародного та європейського права.	№ 2	РНС НД – 2.2. Розуміти доктринальні засади муніципальної служби. РНС НД – 2.4. Знати доктринальні засади інституту місцевих представників (депутатів) у муніципально-правовій науці.
РНС – 4. Виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.	№ 2	РНС НД – 2.3. Розуміти перспективи удосконалення чинного законодавства у сфері муніципально-правової відповідальності.
РНС – 14. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів.	№ 2	РНП НД – 2.5. Здійснювати критичний і системний аналіз муніципально-правових явищ та процесів.
РНС – 7. Характеризувати повноваження органів публічної влади.	№ 2	РНП НД – 2.6. Характеризувати функціонально-компетенційні проблеми в сфері місцевого самоврядування.
РНС – 19. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності.	№ 2	РНС НД – 2.7. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності.
РНС – 14. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових	№ 2	РНП НД – 2.6. Характеризувати функціонально-компетенційні проблеми в сфері місцевого самоврядування.

документів.		
РНС – 18. Виокремлювати юридично значущі факти і формулювати обґрунтовані правові висновки.	№ 2	РНП НД – 2.5. Здійснювати критичний і системний аналіз муніципально-правових явищ та процесів. РНС НД – 2.8. Знати актуальні проблеми правового регулювання та практики функціонування асоціацій органів місцевого самоврядування в Україні.
РНС – 4. Виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.	№ 3	РНП НД – 3.1. Демонструвати знання та розуміння специфіки правового регулювання муніципальних правовідносин.
РНС – 3. Пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і процедур національного права і особливості їх реалізації та застосування.	№ 3	РНП НД – 3.2. Окреслювати співвідношення адміністративно-територіального та територіального устрою держави, окремих його складових. РНП НД – 3.3. Визначати позитивні риси децентралізації як комплексного явища розширення прав місцевого самоврядування.
РНС – 14. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів.	№ 3	РНС – 3.4. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз локальних нормативних актів.
РНС – 4. Виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.	№ 3	РНП НД – 3.5. Розуміти недоліки та прогалини муніципально-правового регулювання та пропонувати шляхи його удосконалення.

РНС – 15. Підготувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку.	№ 3	РНС НД – 3.6. Здатність підготувати проекти основних локальних нормативних актів.
РНС – 21. Вживати організаційно-правових заходів щодо поширення ідеї правової держави, соціальної справедливості, демократії тощо.	№ 3	РНС НД – 3.7. Вживати організаційно-правових заходів щодо поширення ідей правової держави та зміцнення форм локальної демократії.

